

ZAKLÁDÁNÍ ZELENĚ A REŽIM PÉČE

1. Východiska

Termín „zakládání zeleně“ je tradičním oborovým termínem – jako alternativní termíny se používá rovněž označení: realizace nebo zřizování zeleně.

Základní oborová definice ČSN 83 9001:

Zakládání zeleně je soubor prací a opatření nutných k založení objektu zeleně

- jedná se tedy o soubor prací a postupů abiotického a biotického charakteru, který má zajistit všechny základní podmínky pro další vývoj
- kvalitně provedené práce v procesu zakládání objektu vytváří dobré předpoklad pro následnou údržbu.

Ostatní důležité související termíny a definice

- Zakládání vegetačních prvků je soubor činností a opatření nutných ke zřízení nového vegetačního prvku schopného převzetí.
- Vegetační (nosná) vrstva je nejsvrchnější vrstva půdy, jež je vhodná vzhledem ke svému složení a vlastnostem pro růst rostlin.
- Svrchní vrstva půdy je nejsvrchnější vrstva genetického půdního horizontu vzniklá fyzikálně chemickými a biologickými pochody. Je zvláště vhodná pro vegetační úpravy.
- Spodní vrstva půdy je zvětralou částí genetického půdního horizontu, ležící pod svrchní vrstvou půdy, ve které se ještě projevuje biologické oživení. Lze ji odpovídajícími opatřeními připravit pro vegetační úpravy. Nejčastěji podorničí.
- Školkařský výpěstek je rostlina rozmnožená generativním nebo vegetativním způsobem za účelem dalšího pěstování na trvalém stanovišti. Dřeviny, trvalky, skalničky, květinové cibule a hlízy, jednoleté a dvouleté rostliny takto vypěstované musí odpovídat jakostním kritériím.
- Výsadba je soubor pracovních operací spojených s vysazováním nebo přesazováním rostlin.
- Výsev je soubor pracovních operací spojených s rovnoměrným rozdělením osiva na požadovanou plochu.
- Technologie založení vegetačního prvku je popis postupu při zakládání konkrétního vegetačního prvku, který závazně specifikuje pracovní operace, druh a množství výpěstků, zlepšujících a pomocných materiálů.
- Dokončovací péče o výsadby dřevin a trvalek probíhá až do převzetí. Cílem je dosáhnout stavu, který při navazující udržovací péči zaručuje další rozvoj výsadby. Zahrnuje všechny činnosti, které jsou nutné právě k dosažení stavu k převzetí (ČSN DIN 18 916).

2. Popis a členění procesu „zakládání“

S ohledem na vysokou různorodost vegetačních prvků, variantnost výchozího stavu stanoviště a různorodost kompozičních záměrů, není možno popsat obecně platný model zakládání vegetačních prvků. U všech technologií zakládání však lze vymezit tři základní fáze. Jedná se o:

označení fáze	cíl
příprava stanoviště	zajištění optimálních podmínek pro dlouhodobou existenci vegetačního prvku - především zřízením odpovídající vegetační nosné vrstvy
výsadba - výsev	umístění jedince (u výsevu diaspor) na určené místo
dokončovací péče	dosáhnout stavu, který při navazující udržovací péči zaručuje další rozvoj výsadby

Doba a průběh procesu zakládání jsou přímo závislé na řadě okolností. Mezi ty nejdůležitější patří dodavatelsko-odběratelské vztahy, výchozí podmínky na staveništi, typ a komplikovanost zakládaného objektu, agrotechnické termíny a řada dalších omezení. Z mnoha praktických důvodů se osvědčuje členit tento proces na několik fází.

Způsob založení vegetačního prvku vyjadřujeme konkrétní technologií. O sestavení technologie zejména rozhoduje:

- stav stanoviště, kompoziční cíl
- časová představa o nabytí funkčnosti vegetačního prvku
- lokalizace vegetačního prvku, např.: rostlý terén -nezměněné stanoviště, rostlý terén - změněné stanoviště, stavební konstrukce
- prostorové uspořádání vegetačního prvku: bodový, liniový, plošný
- životní forma: letnička, trvalka, keř, strom

Součástí popisu technologie je specifikace navrhovaných pracovních operací, výsevu či konkrétních výpěstků, zlepšujících a pomocných materiálů.

Modelové technologie zakládání je třeba vždy aktuálně konkretizovat podle skutečných podmínek pro zakládání. Tyto konkretizované technologie se stávají součástí projektové dokumentace k provedení stavby a nazýváme je uživatelské.

2.1. Přípravná fáze

Cílem přípravné fáze je zřízení vegetační nosné vrstvy popř. stavebního (pěstebního) základu.

Přípravná fáze je považována za nejkomplicovanější fázi při zakládání zeleně, neboť vyžaduje velké praktické zkušenosti, velkou schopnost interpretovat řadu jevů (vlastnosti stanoviště, technologické limity apod.). Jedná se vždy o konkrétní postupy odpovídající aktuální situaci a potenciálu stanoviště. Z hlediska výuky je komplikovaným celkem, u kterého se obtížně hledá přijatelná míra obecnosti.

2.2. Výsadba nebo výsev

Cílem je iniciace růstu konkrétního jedince na předmětném stanovišti. Při zakládání jednotlivých vegetačních prvků se jedná o konkrétní technologické postupy, které jsou zpravidla stanoveny příslušnou dokumentací.

2.3. Dokončovací péče

Dokončovací péče o výsadby dřevin a trvalek probíhá až do převzetí. Cílem je dosáhnout stavu, který při navazující udržovací péči zaručuje další rozvoj výsadby. Zahrnuje všechny činnosti, které jsou nutné právě k dosažení stavu k převzetí (ČSN DIN 18 916).

Dokončovací péče o rostliny nebo porosty po výsadbě nebo výsevu zahrnuje soubor prací potřebných k dosažení stavu, při kterém jsou výsadby, trávník nebo objekt zeleně schopné předání a převzetí, dokončovací péče se dříve nazývala ošetřování (ČSN DIN 83 9001).

- Jedná se péči o rostliny nebo porosty po výsadbě nebo výsevu.
- Dokončovací péče o výsadby dřevin a trvalek probíhá až do převzetí.

3. Popis a členění režimu péče

Režim péče je systém opatření, jenž zajistí setrvalý rozvoj vegetačních prvků v souladu s programovými, prostorovými a kompozičními zásadami, které jsou stanovené pro danou plochu. Udržovací péče je součástí režimu péče.

3.1. Rozvojová péče

Rozvojová péče slouží k dosažení funkce schopného stavu jednotlivých prvků zeleně a objektů zeleně jako celku. Navazuje na zakládání podle DIN 18 916, DIN 18 917, DIN 18 918. (ČSN DIN 18 919).

- Rozvojová péče je péče, která zahrnuje soubor opatření nutných k dosažení plné funkční účinnosti rostlin nebo jejich porostů, následuje po dokončovací péči (ČSN DIN 83 9001).

3.2. Udržovací péče

Udržovací péče je soubor činností nutných k zachování plné funkční účinnosti vegetačního prvku (následuje po rozvojové péči). Činnosti udržovací péče se zpravidla opakují v pravidelných časových intervalech.

- Technologie udržovací péče je popis postupu při udržovací péči konkrétního vegetačního prvku, který závazně specifikuje pracovní operace, použití zlepšujících a pomocných materiálů popř. další podstatné náležitosti a pravidla související se zachováním plné funkčnosti vegetačního prvku.
- Intenzitní třída udržovací péče konkrétního vegetačního prvku je definovaná souborem pracovních operací a četností jejich opakování. Potřebné dosažení rozdílné intenzity údržby jednotlivých ploch v rámci realizované úrovně údržby celku (sídla, areálu) vyjadřujeme pomocí intenzitních tříd údržby.
- Úroveň udržovací péče je termín, kterým vymezujeme kvalitu dosahované udržovací péče ve vymezeném systému zeleně nebo jeho části. V praxi se vymezují tři úrovně údržby:
  - optimální úroveň - představuje všestranný a setrvalý rozvoj celého systému zeleně
  - standardní úroveň - odpovídá představě o udržení současného stavu vegetačních prvků a jeho případném postupném zlepšování
  - úroveň technologického minima - není vytvořen předpoklad ani k udržení současného stavu vegetačních prvků, často dochází ke zhoršování celkového stavu ploch zeleně

3.3. Pěstební opatření

Pěstební opatření je soubor jednorázově provedených úkonů nutných k ovlivnění především kvalitativních atributů vegetačního prvku - jeho pěstebního stavu, druhové a prostorové skladby, růstu a vývoje. Pěstební opatření je součástí režimu péče.

- Pěstební cíl je popis vlastností vegetačního prvku, k nimž se má dospět realizací pěstební opatření nebo jeho pěstováním.